

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

DWM-WUM.055.2.2026.PP
Warszawa, 26 maja 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na interpelację nr 16961

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na interpelację Posłanek na Sejm RP: Pani Katarzyny Matusik-Lipiec, Pani Iwony Małgorzaty Krawczyk, Pani Renaty Rak, Pani Sylwii Bielawskiej oraz Pani Alicji Łuczak, w sprawie odpływu polskich naukowców za granicę oraz działań na rzecz ich powrotu.

Szanowne Panie Posłanki,

w odpowiedzi na interpelację w sprawie odpływu polskich naukowców za granicę oraz działań na rzecz ich powrotu, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

1. Czy Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dysponuje aktualnymi danymi dotyczącymi liczby polskich naukowców pracujących w zagranicznych instytucjach badawczych i uczelniach?

Ministerstwo Nauk i Szkolnictwa Wyższego nie gromadzi danych dotyczących liczby polskich naukowców pracujących w zagranicznych instytucjach badawczych i uczelniach.

Obywatele polscy wyjeżdżający za granicę nie mają obowiązku zgłaszania ani deklarowania celu swojego wyjazdu, miejsca zatrudnienia czy charakteru wykonywanej pracy. W związku z tym brak jest systemowego mechanizmu pozwalającego na pełne i bieżące monitorowanie takiej aktywności. Wdrożenie pełnego, obowiązkowego monitoringu indywidualnych losów zawodowych polskich naukowców pracujących za granicą budziłoby poważne wątpliwości prawne.

Ewentualne szacunki mogą opierać się jedynie na fragmentarycznych danych pochodzących z różnych źródeł (np. badań ankietowych czy analiz wybranych instytucji), jednak nie mają one charakteru kompletnego ani w pełni wiarygodnego. Zebranie dokładnych danych w tym zakresie byłoby znacząco utrudnione zarówno pod względem organizacyjnym, jak i metodologicznym.

2. Czy prowadzone są analizy dotyczące skali oraz przyczyn trwałego podejmowania pracy naukowej za granicą przez osoby wykształcone w Polsce?

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie prowadzi szczegółowych analiz dotyczących skali oraz przyczyn podejmowania pracy naukowej za granicą przez osoby wykształcone w Polsce.

Przyczyny trwałego podejmowania pracy naukowej za granicą przez osoby wykształcone w Polsce mają charakter wieloaspektowy i wynikają z oddziaływania zarówno czynników ekonomicznych, instytucjonalnych, jak i sytuacji indywidualnych badaczy. Kluczowe znaczenie odgrywiają różnice w warunkach prowadzenia działalności badawczej oraz możliwościach rozwoju zawodowego między Polską a innymi państwami.

W szczególności wskazać należy na wyższe wynagrodzenia czy lepsze mechanizmy finansowania badań. Istotne są także często korzystniejsze warunki pracy, w tym dostęp do nowoczesnej infrastruktury badawczej, możliwość publikacji w prestiżowych czasopiśmie naukowych oraz udział w międzynarodowych projektach i sieciach współpracy.

Warto jednocześnie podkreślić, że w ostatnich latach w Polsce obserwuje się stopniową poprawę warunków prowadzenia działalności naukowej. Zwiększają się nakłady na badania i rozwój, rozwijane są programy grantowe oraz inicjatywy wspierające młodych naukowców i umiędzynarodowienie badań. Coraz większy nacisk kładzie się również na modernizację infrastruktury badawczej oraz współpracę z ośrodkami zagranicznymi. W rezultacie polski system nauki staje się coraz bardziej konkurencyjny i atrakcyjny dla osób planujących rozwój kariery naukowej.

3. Jak ministerstwo ocenia skuteczność dotychczasowych programów mających na celu zachęcanie polskich naukowców do powrotu do kraju, w szczególności programu „Polskie Powroty” realizowanego przez NAWA?

Program Polskie Powroty NAWA od lat niezmiennie jest jednym z pięciu flagowych programów Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

Celem programu jest wspieranie rozwoju kariery naukowców polskiego pochodzenia, którzy wyróżniają się osiągnięciami naukowymi i wracają do Polski po okresie pracy naukowej za granicą. Program daje im możliwość zatrudnienia w polskich podmiotach szkolnictwa wyższego i nauki oraz założenia własnych grup projektowych. W rezultacie program wpływa na wzmocnienie potencjału polskich instytucji zatrudniających w zakresie międzynarodowej współpracy naukowej. Finansowanie w ramach programu obejmuje wynagrodzenie dla powracającego naukowca, członków grupy projektowej oraz osoby zapraszającej. Program przewiduje dwie ścieżki kariery: *Junior Fellow* (projekty trwające od 24 do 36 miesięcy) oraz *Senior Fellow* (projekty 36–48 miesięcy).

Założeniem programu jest, aby w czasie realizacji projektu powracający naukowiec realizował aktywności badawcze zaplanowane we wniosku, a jednocześnie aplikował o krajowe i zagraniczne granty badawcze, co pozwoli rozwijać działalność grupy badawczej i kontynuować ją po zakończeniu finansowania NAWA.

Elementem programu jest komponent badawczy lub komponent aplikacyjny – grant startowy finansowany przez Narodowe Centrum Nauki (w przypadku badań podstawowych) lub Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (w przypadku badań przemysłowych oraz prac rozwojowych), przeznaczony na realizację badań w pierwszych 18 miesiącach realizacji projektu. Dodatkowo w edycji 2025 NAWA nawiązała współpracę z Agencją Badań Medycznych. ABM oferuje możliwość ubiegania się, w drodze konkursu, o dofinansowanie dla projektów obejmujących eksperymenty medyczne lub niekomercyjne badania kliniczne. Wsparcie dotyczy rozwoju potencjału międzynarodowego Centrów Wsparcia Badań Klinicznych, polegającego na przyjmowaniu naukowców powracających z zagranicy, w tym laureatów programu Polskie Powroty NAWA w ścieżce *Senior Fellow*.

Dotychczasowe doświadczenia z realizacji programu Polskie Powroty są w ocenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pozytywne. Program ten skutecznie zachęca polskich naukowców pracujących za granicą do powrotu do kraju, zapewniając im atrakcyjne

warunki do kontynuowania kariery naukowej oraz prowadzenia badań w polskich instytucjach. Stanowi on ważny i efektywny instrument wzmacniania potencjału polskiej nauki oraz sprzyja wykorzystaniu doświadczeń i kompetencji zdobytych przez polskich badaczy w zagranicznych ośrodkach.

Od momentu uruchomienia programu stypendium przyznano ponad 90 naukowcom. W ostatnich latach utrzymuje się stałe zainteresowanie programem – w trzech ostatnich naborach liczba złożonych wniosków wahała się od 28 do 43. Przykładowo w ostatnim naborze rozpoczętym w 2024 r. (rozstrzygniętym w 2025 r.) złożono 43 wnioski, z czego 11 otrzymało finansowanie.

Tabela. Liczba beneficjentów Programu Polskie Powroty NAWA w ramach edycji I-VIII

Edycja	Rok	Liczba stypendystów
I edycja	2018	21
II edycja	2019	18
III edycja	2020	11
IV edycja	2020 edycja COVID-19	1
V edycja	2021	11
VI edycja	2022	8
VII edycja	2023	11
VIII edycja	2024	11
SUMA		92

4. Czy planowane jest rozwijanie lub wprowadzanie nowych programów wspierających powroty naukowców do Polski, w tym mechanizmów ułatwiających podejmowanie pracy badawczej w krajowych instytucjach naukowych?

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego od wielu lat jest zaangażowane w kreowanie aktywnej polityki stypendialnej, adresowanej przede wszystkim do studentów i naukowców polskiego pochodzenia. Działania te są od 2017 r. prowadzone za pośrednictwem Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, która stara się m.in. przyciągać do Polski polskich naukowców zainteresowanych prowadzeniem badań w polskich jednostkach naukowych.

Oprócz omówionego w pkt 3 Programu Polskie Powroty NAWA, Agencja wspiera powroty polskich naukowców do kraju z zagranicy za pomocą komponentu krajowego realizowanego w ramach Programu Bekker NAWA. Celem Komponentu Krajowego jest zapewnienie rozwoju kariery naukowej stypendystów Programu Bekker NAWA, realizujących co najmniej osiemnastomiesięczne projekty i planujących po powrocie do kraju stworzenie nowego, samodzielnego zespołu badawczego. W ramach Komponentu zapewnione jest finansowanie ich wynagrodzenia przez okres 6 miesięcy po powrocie do polskiej instytucji nauki i szkolnictwa wyższego oraz przy zobowiązaniu tej instytucji do zatrudnienia Naukowca na łączny okres minimum 12 miesięcy.

W ocenie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego obowiązujące obecnie programy stypendialne wspierające powroty do kraju polskich naukowców są wystarczające. W razie

zwiększonego zainteresowania obecnymi programami NAWA, MNiSW rozważy zwiększenie środków finansowych na ten cel.

5. Czy ministerstwo analizuje możliwość wprowadzenia dodatkowych instrumentów wzmacniających współpracę pomiędzy polskimi naukowcami pracującymi za granicą a instytucjami naukowymi w kraju (np. programów wizytujących profesorów, grantów powrotowych lub wspólnych projektów badawczych)?

W ofercie Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej funkcjonuje szeroki katalog programów wspierających umiędzynarodowienie kariery naukowej, obejmujący instrumenty odpowiadające programom wizytujących profesorów, grantom powrotowym oraz wspólnym projektom badawczym.

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej realizuje inicjatywy umożliwiające przyjazdy zagranicznych naukowców do polskich instytucji, takie jak program Ulam NAWA, który pozwala na przyjazdy do Polski zarówno uznanych, jak i obiecujących naukowców, posiadających co najmniej stopień naukowy doktora, którzy wzmocnią potencjał naukowy polskich jednostek i włączą się w prowadzone w nich aktywności naukowe, przede wszystkim projekty badawcze i dydaktykę. W ramach Programu możliwe jest zaproszenie badaczy z zagranicy, bez względu na wiek, reprezentowaną dziedzinę czy kraj pochodzenia, w tym polskich naukowców pracujących na stałe za granicą.

W odniesieniu do grantów powrotowych kluczowe znaczenie ma program Polskie Powroty NAWA, skierowany do naukowców posiadających doświadczenie badawcze za granicą, umożliwiający im podjęcie pracy w Polsce oraz tworzenie własnych zespołów badawczych.

Jednocześnie Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej wspiera realizację wspólnych projektów badawczych oraz rozwój współpracy międzynarodowej poprzez programy grantowe i mobilnościowe, które umożliwiają prowadzenie badań w partnerstwie z ośrodkami zagranicznymi oraz intensyfikację wymiany akademickiej. Program Wspólne Projekty Badawcze skierowany jest do przedstawicieli wszystkich dziedzin naukowych. Jego celem jest wsparcie mobilności naukowców w realizacji projektów badawczych, realizowanych wspólnie przez partnerów instytucjonalnych z krajów partnerskich. Podstawą naborów do programu są bilateralne porozumienia zawierane między poszczególnymi państwami. Rokrocznie ogłaszane są nabory z Republiką Francuską (PHC Polonium) oraz Republiką Federalną Niemiec. Co drugi rok mają miejsce nabory organizowane w porozumieniu z Republiką Słowacką oraz Republiką Austrii. Ustalenia z pozostałymi krajami prowadzone są na bieżąco.

Ponadto Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego podejmuje szereg działań mających na celu umożliwienie polskim naukowcom prowadzenie badań na najwyższym światowym poziomie. Polska jest członkiem 30 międzynarodowych konsorcjów tworzących infrastruktury badawcze. W zdecydowanej większości składki członkowskie uprawniające do udziału w tych infrastrukturach pochodzą ze środków MNiSW. Przewidywana suma składek na rok 2026 wyniesie w przybliżeniu 260 milionów złotych.

W ramach uczestnictwa w infrastrukturach badawczych badacze, reprezentujący polskie placówki naukowe, otrzymują przydział tzw. czasu badawczego, czyli konkretnej liczby godzin dostępności sprzętu, narzędzi oraz personelu, na prowadzenie swoich badań.

Wśród infrastruktur, w których Polska współuczestniczy, znajdują się placówki o najwyższym światowym poziomie doskonałości naukowej, takie jak CERN (Europejska Organizacja Badań Jądrowych), w którym znajduje się Wielki Zderzacz Hadronów, czy ulokowany w Japonii eksperyment Hyper-Kamionkade.

Jednocześnie Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego poddaje regularnemu przeglądowi wykorzystanie i zaangażowanie polskiego środowiska naukowego w finansowane ze środków publicznych uczestnictwo w międzynarodowych strukturach naukowych, mając na uwadze racjonalne wykorzystywanie środków budżetowych oraz reagowanie na większe niż dostępne zapotrzebowanie.

Ponadto MNiSW jest aktywnie zaangażowane w dialog z polskim środowiskiem naukowym, w wyniku którego podejmowane są dalsze kroki mające na celu rozbudowę portfolio infrastruktury badawczych dostępnych polskim badaczom. Obecnie trwają zaawansowane procesy włączenia Polski m.in. w infrastrukturę *Extreme Light Infrastructure*, a także podejmowane są działania prowadzące do obsadzenia Polski na stanowisku gospodarza infrastruktury OPERAS (*Open Scholarly Communication in the European Research Areas in social sciences and humanities*).

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Andrzej Szeptycki
Podsekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

Do wiadomości:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.